

पुनर्रचित हवामान आधारित फळपीक विमा योजना मृग बहार सन २०२५ अंतर्गत अग्रीम राज्य हिस्सा अनुदानाकरीता रु.१०,५९,७७,९३१/- इतकी रक्कम विमा कंपनीस अदा करण्यासाठी वितरीत करण्याबाबत..

महाराष्ट्र शासन

कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धविकास व्यवसाय व मत्स्यव्यवसाय विभाग

शासन निर्णय क्रमांक- फवियो-२०२५/प्र.क्र.१४५/भाग-१/११-अ

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२

दिनांक : ०९ जून, २०२५

वाचा -

- १) कृषि व पदुम विभाग, शासन निर्णय क्र. फवियो-२०२४/प्र.क्र.८१/१०-अ, दि.१२.६.२०२४
- २) केंद्र शासनाच्या कृषि व शेतकरी कल्याण मंत्रालयाच्या योजनेच्या मार्गदर्शक सूचना दि.१.४.२०२५
- ३) वित्त विभाग, शासन निर्णय , क्र. अर्थसं-२०२५/प्र.क्र.४४/अर्थ-३, दि.७.४.२०२५
- ४) केंद्र शासनाच्या कृषि व शेतकरी कल्याण मंत्रालयाच्या योजनेच्या मार्गदर्शक सूचना दि.११.४.२०२५
- ५) कृषि संचालक (कृषि प्रक्रिया व नियोजन), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे पत्र क्र.कृआ/मुसां./पुहआफपिवियो/अ.मा./२०२५/१०४२६, दि.८.५.२०२५
- ६) कृषि व पदुम विभाग, शासन निर्णय क्र. एबख-२०२५/प्र.क्र.७२/२-अ, दि.६.६.२०२५

प्रस्तावना -

शेतकऱ्यांच्या फळ पिकांना हवामान धोक्यापासून विमा संरक्षण दिल्यास शेतकऱ्यांचे आर्थिक स्थैर्य अबाधित राखण्याच्या दृष्टीने मदत व्हावी, याकरिता राज्यात प्राधान्याने प्रधानमंत्री पीक विमा योजने अंतर्गत पुनर्रचित हवामान आधारीत फळपीक विमा योजना राबविण्यात येत आहे. विविध हवामान धोक्यांमुळे फळपीकांच्या उत्पादकतेवर विपरीत परिणाम होऊन मोठ्या प्रमाणावर उत्पादनामध्ये घट येते. पर्यायाने शेतकऱ्यांना अपेक्षित उत्पादन न मिळाल्याने आर्थिक संकटाला तोंड द्यावे लागते. या सर्व बाबींचा विचार करुन शेतकऱ्यांना फळपीक नुकसान भरपाई मिळण्यासाठी एक उपाय म्हणून प्रधानमंत्री पीक विमा योजने अंतर्गत पुनर्रचित हवामान आधारीत फळपीक विमा योजना राज्यात सन २०२४-२५, सन २०२५-२६ या २ वर्षांमध्ये मृग बहारामध्ये संत्रा, मोसंबी, डाळिंब, चिकू, पेरू. लिंबू, सिताफळ व द्राक्ष(क) या ८ फळपीकांसाठी २६ जिल्ह्यांमध्ये महसूल मंडळ हा घटक धरुन भारतीय कृषि विमा कंपनी, बजाज अलायन्झ जनरल इन्शुरन्स कंपनी, फ्युचर जनरल इन्शुरन्स कंपनी व युनिव्हर्सल सॉल्पो जनरल इन्शुरन्स कंपनी या विमा कंपन्यांमार्फत संदर्भ क्र. (१) येथील शासन निर्णयान्वये राबविण्यात येत आहे.

केंद्र शासनाने दि.१.४.२०२५ व दि.११.४.२०२५ रोजीच्या पत्रांन्वये पुनर्रचित हवामान आधारीत फळपीक विमा योजना अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने दिलेल्या सविस्तर मार्गदर्शक सुचनांनुसार, खरीप/मृग २०२५ पासून पुनर्रचित हवामान आधारीत फळपीक विमा योजनेची सुरळीत अंमलबजावणी सुनिश्चित

करण्यासाठी ESCROW बँक खाते सुरु करणे तसेच योजने अंतर्गत विमा अर्ज करण्यापूर्वी मागील खरीप/मृग हंगामातील विमा नोंदणी नुसार एकूण देय राज्य विमा हप्त्यापैकी ५० टक्के राज्य हिस्सा अनुदान अग्रीम/प्रथम हप्ता म्हणून ESCROW बँक खात्यामध्ये वर्ग करणे ही पूर्व अट आहे. तदनुषंगाने संदर्भ क्र.(६) येथील शासन निर्णयान्वये प्रस्तुत योजने अंतर्गत ESCROW बँक खाते उघडण्यास मान्यता देण्यात आली असून आता संदर्भ क्र.(५) अन्वये कृषि आयुक्तालयाने पुनर्रचित हवामान आधारित फळपीक विमा योजने अंतर्गत मृग बहार सन २०२५ करीता अग्रीम राज्य हिस्सा अनुदानाकरीता, विमा कंपन्यांना रक्कम रु.१०,५९,७७,९३९/- इतका निधी वितरीत करण्याची विनंती केली आहे. त्यानुसार पुनर्रचित हवामान आधारित फळपीक विमा योजने अंतर्गत मृग बहार सन २०२५ करीता अग्रीम राज्य हिस्सा अनुदानापोटी रु.१०,५९,७७,९३९/- इतका निधी वितरीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय-

केंद्र शासनाने दि.१.४.२०२५ व दि.११.४.२०२५ रोजीच्या पत्रांन्वये पुनर्रचित हवामान आधारित फळपीक विमा योजना अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने दिलेल्या सविस्तर मार्गदर्शक सुचना आणि तदनुषंगाने संदर्भ क्र.(५) अन्वये कृषि आयुक्तालयाने केलेली शिफारस यांचा विचार करता, पुनर्रचित हवामान आधारित फळपीक विमा योजने अंतर्गत मृग बहार सन २०२५ करीता अग्रीम राज्य हिस्सा अनुदानापोटी रु.१०,५९,७७,९३९/- इतका निधी योजनेच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार संबंधित विमा कंपन्यांना खालीलप्रमाणे अदा करण्यासाठी योजनेच्या ESCROW बँक खात्यामध्ये उपलब्ध करून देण्यास शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे :-

मृग बहार सन २०२५

अ. क्र.	विमा कंपनीचे नाव	मृग बहार २०२४ मधील NCIP पोर्टल वरील दि.७.५.२०२५ च्या आकडेवारी नुसार एकूण देय राज्य हिस्सा विमा अनुदान रक्कम (रु.)	मृग बहार २०२५ साठी अनुज्ञेय अग्रीम राज्य हिस्सा विमा हप्ता अनुदान (गतवर्षीच्या एकूण देय रकमेच्या ५० टक्के) (रु.)	पोर्टल वरील दि.७.५.२०२५ च्या आकडेवारी नुसार आयुक्त कार्यालयाने शिफारस केलेली देय अग्रीम राज्य हिस्सा विमा हप्ता रक्कम (रु.)	वितरीत करण्यात येणारी अग्रीम राज्य हिस्सा विमा हप्ता रक्कम (रु.)
1	2	3	4	5	6
1	भारतीय कृषि विमा कंपनी	२८३५७९१	१४१७८९६	१४१७८९६	१४१७८९६
2	युनिवर्सल सोम्पो	४९२४६२६६	२४६२३१३३	२४६२३१३३	२४६२३१३३
3	फ्युचर	३७८०९६६९	१८९००८३५	१८९००८३५	१८९००८३५
4	बजाज अलायन्स	१२२०७२१३५	६१०३६०६७	६१०३६०६७	६१०३६०६७
	एकूण	२११९५५८६१	१०५९७७९३१	१०५९७७९३१	१०५९७७९३१

२. सदरची रक्कम मृग बहार हंगाम सन २०२५ करीता वितरीत करण्यात येत असून त्याचा वापर इतर हंगामाकरीता अनुज्ञेय असणार नाही.

३. प्रस्तुत बाबींवर होणारा खर्च योजनेच्या खालील लेखाशिर्षाखाली सन २०२५-२६ करिता मंजूर केलेल्या अर्थसंकल्पीय तरतूदीतून भागविण्यात यावा :-

मागणी क्र. डी-३ ,

२४०१ - पीक संवर्धन

११०, पीक विमा,

(००) (०७) हवामान आधारित फळपीक विमा योजना राज्य हिस्सा

(२४०१ ९४०२) ३३-अर्थसहाय्य

४. प्रस्तुत निधीच्या प्रयोजनार्थ सहायक संचालक (लेखा-१), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना आहरण व संवितरण अधिकारी तर आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना नियंत्रण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

५. सदर निधी पुनर्रचित हवामान आधारित फळपीक विमा योजनेच्या मार्गदर्शक सूचना आणि शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेले शासन निर्णय/परिपत्रक नुसार खर्च करण्यात यावा.

६. प्रस्तुत शासन निर्णय, नियोजन विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र. २३४/का. १४३१, दि. ०५/०६/२०२५ व वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.२०६/२०२५/व्यय-१, दि. ०६/०६/२०२५ अन्वये प्राप्त झालेल्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

७. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२५०६०९१९०५४८९१०१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(प्रफुल्ल ठाकूर)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) मा. मंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- २) मा. राज्यमंत्री (कृषि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ३) प्रधान सचिव (कृषि), यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई,
- ४) आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
- ५) कृषि संचालक (कृषि प्रक्रिया व नियोजन), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
- ६) संचालक, लेखा व कोषगारे, मुंबई
- ७) सहाय्यक संचालक (लेखा), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
- ८) जिल्हा कोषागार अधिकारी, पुणे
- ९) महालेखापाल, महाराष्ट्र-१/२ (लेखा परीक्षा) (लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई/नागपूर
- १०) नियोजन विभाग (१४३१), मंत्रालय, मुंबई
- ११) वित्त विभाग (व्यय-१), मंत्रालय, मुंबई
- १२) विभागीय व्यवस्थापक, भारतीय कृषि विमा कंपनी लि., लोक चेंबर्स, मरोल मरोशी नाका, मरोल. अंधेरी(पूर्व), मुंबई - ४०० ०५९.
- १३) विभागीय व्यवस्थापक, फ्युचर जनरली इंडिया इन्शुरन्स कंपनी लि., युनिट क्र.८०१ आणि ८०२, टॉवर सी, २४७ एम्बेसी पार्क एलबीएस मार्ग, विक्रोळी(प), मुंबई-४०० ०८३.
- १४) विभागीय व्यवस्थापक, युनिवर्सल सोम्पो जनरल इन्शुरन्स कंपनी लिमिटेड, १०३, पहिला मजला, MAIDC, आकृती स्टार, सेन्ट्रल रोड, अंधेरी(पूर्व), मुंबई - ४०० ०९३

१५) विभागीय व्यवस्थापक, बजाज अलियान्झ जनरल इन्शुरन्स कंपनी लिमिटेड, चौथा मजला,
टॉवर नं ०७, कॉमर झोन आयटी पार्क, सम्राट अशोक पथ, येरवडा जेल रोड, पुणे- ४११
००६

१६) निवडनस्ती(११-ओ)